

(Eur. Court H.R., 25. 3. 1983, Series A no. 62)

Dejstva vlagateljevega članka so bila pred tem že vsebovana v članku drugega novinarja, g. Fusta, ki jih je objavil 19. 1. 1972. G. Fust navaja, da je omenjena družba za povečanje prodaje telefonskih imenikov uporabljala podpisane obrazce, ki so bili podobni telefonskim računom, kar po njegovem mnenju ustvarja občutek, da je takšno ravnanje običajno delo švicarskih poštne oblasti.

Kasacijsko sodišče je menilo, da 2. odstavek 6. člena ne moremo razlagati v smislu, da mora biti dobra vera osebe, obtožene obrekovanja, domnevana, dokler ni dokazano nasprotno.

I. Uporaba 2. odstavka 6. člena

A. Področje uporabe 2. odstavka 6. člena v zvezi z obravnavano zadevo

1. Narava obravnavane obtožbe

Komisija je pripomnila, da je prišlo s strani Vlade, do napačnega razumevanja in ni soglašala z njenim zagovorom: [...] pravica do dobrega ugleda je po svojem značaju civilna, oseba, ki se ji sodi zaradi obrekovanja, pa je brez dvoma predmet „kazenske obtožbe“ in se potemtakem lahko sklicuje na 2. in 3. odstavek 6. člena. Vlagatelj je bil enakega mnenja.

28. Kršitev posameznikove civilne pravice v določenih primerih pomeni tudi kaznivo dejanje. Za določitev možnosti obstoja „kazenske obtožbe“ mora nekdo v luči cilja 6. člena [...] raziskati položaj obtoženega - kot izhajaja iz veljavnega domačega prava - predvsem zaščito pravice do obrambe.

V Švici je obrekovanje vključeno med dejanja, ki so označena in kazniva po Zveznemu kazenskemu zakoniku. Pregon zaradi obrekovanja se lahko začne le, če žrtev vloži tožbo, vendar pa je vodenje pregona podvrženo Zakonu o kazenskem postopku posameznega kantona, v tem primeru kantona Zürich. Postopek lahko pripelje do kazni v obliki globe ali celo zapora, ki bo zapisan v sodnih kazenskih registrih.

Sodišče zatorej nima pomislekov glede kazenske narave postopka zoper g. Minellija [...]

2. Narava izvrševane funkcije senata porotnega sodišča

29. Vlada je izjavila, da je ob odločitvi o vprašanju stroškov po objavi ustavitve postopka zaradi zastaranja, senat porotnega sodišča kantona Zürich opravljal zgolj upravno funkcijo, ki je izrazito različna od njegove sodne funkcije: sprejel je namreč procesno odločitev, proti kateri je domneva nedolžnosti - ki ni bila nič več kot dokazno pravilo - neznatna.

Po drugi strani pa je po mnenju Komisije 2. odstavek 6. člena uporabljen za postopek, ki se konča brez sodbe v običajnem pomenu. Še več: v obravnavanem primeru je senat porotnega sodišča s sredstvi enega procesnega akta zavrnil nadaljnje postopanje z obtožbo in vlagatelju odredil plačilo dela sodnih stroškov in nadomestilo za tožnikove izdatke.

30. Po mnenju Sodišča veže 2. odstavek 6. člena kazenske postopke v njihovi celoti, neodvisno od izida postopka, in ne izključno od pregleda vrednosti obtožbe.

V kantonu Zürich je odločitev o dodelitvi stroškov normalni del kazenskega postopka za obrekovanje in je oblikovana tako, da s tem uredi določene posledice. [...]

Na prvi pogled je vidno, da dva dela razlogov za odločitev ne moreta biti ločena: dodelitev stroškov je bila dodatek in nujno dopolnilo ustavitvi postopka: na obravnavi je to priznala tudi Vlada. To je jasno potrjeno z uporabljenimi ukrepi: prvi točki, ki je objavila nebranje obtožbe, je neposredno sledila točka, ki se je ukvarjala s stroški sodišča in nadomestilom za izdatke.

B. Vloga v okviru časovnih zahtev 2. odstavka 6. člena

31. Po mnenju Vlade je odločitev, zoper katero se pritožuje vlagatelj, izpadla vsaj iz področja časovnih zahtev 2. odstavka 6. člena. Trdi, da je imel g. Minelli pravico do domneve nedolžnosti skozi celotni postopek, do 27. 1. 1976, ko je prišlo do zastaranja in je senat porotnega sodišča svoje delovanje omejil z objavo pravnih posledic zastaranja in nato z dodelitvijo stroškov.

Komisija ne soglaša s takim argumentom. Po njenem mnenju se sodni postopek formalno lahko konča v več stopnjah in ne le v eni. V tem primeru je bila odločitev z 12. 5. 1976, s njenimi obsežnimi utemeljitvami, tista, ki je ustvarila zadnjo stopnjo.

32. Sodišče soglaša s Komisijo. Zastaranje je domnevno ustavilo kazensko tožbo vloženo zoper vlagatelja, vendar je uradni procesni akt senata porotnega sodišča zahteval uveljavitev dejstva in natančno taka ugotovitev je vsebovana v odločitvi, proti kateri je podana pritožba. Najprej je zapisano, da „obtožba ne bo prebrana“, in nato, da mora „obtoženi“ nositi dve tretjini sodnih stroškov in vsakemu zasebnemu tožilcu plačati nadomestilo njunih izdatkov. Te besede jasno kažejo, da je senat porotnega sodišča na zadnji stopnji postopka vlagatelja v pomenu 6. člena še vedno obravnaval kot „obdolženega kaznivega dejanja“.

C. Kratek povzetek

33. 2. odstavek 6. člena je zato uporabljen v obravnavanem primeru.

II. Skladnost z 2. odstavkom 6. člena

A. Omejitev naloge Sodišča

34. Vlagatelj in Vlada soglašata, da primer odpira bistveno vprašanje: ali je skladno z domnevo nedolžnosti, da se osebi, ki je bila oproščena, ali pa je bil primer prekinjen, ustavljen, ali kot tu, končan zaradi zastaranja, ukaže naj plača sodne stroške in nadomestilo za izdatke?

Kot je Vlada navedla v nadaljnjem zagovoru, je sistem, ki v določenih primerih dovoljuje privzem take rešitve, globoko vsajen v švicarsko pravno tradicijo: zagotovljen je v zvezni zakonodaji in v večini kantonov, vključno s kantonom Zürich, in je razvit v pravni praksi. Na drugi strani pa je po mnenju g. Minellija država tista, ki mora nositi vsa bremena kazenskega postopka, ne samo glede dokazov, temveč tudi glede stroškov.

Po mnenju Komisije obravnavani sistem sam ne more nasprotovati 2. odstavku 6. člena. Kakorkoli, problem nastane, če utemeljitev sodne odločitve ali kak drug natančen in prepričevalen

dokaz kaže na dejstvo, da je dodelitev stroškov izšla iz ocene obdolženčeve krivde.

35. Sodišče v bistvu soglaša s Komisijo. Vendar želi poudariti [...], da se mora v postopkih, ki izhajajo iz posamezne vloge, kar se le da omejiti na pregled konkretnega primera, ki je pred njim. Zatorej ne odloča o zakonodaji Züricha in praksi in abstracto, temveč izključno o načinu, ki so ga uporabili proti vlagatelju.

B. Odločitev senata porotnega sodišča Kantona Zürich

36. Po mnenju Vlade je odločitev z dne 12. 5. 1976 [...]vlagateljevo ravnanje presojala le „kot čisto hipotezo“ za namen razdelitve stroškov: prizadevalo si je zgolj za oceno možnosti uspeha tožbe vložene s strani Télé-Répertoire S.A. in g. Vassa v primeru moralne ocene. V teh okoliščinah, tako trdi Vlada, ni prišlo do kršitve 2. odstavka 6. člena.

Komisija je v svojem delu izrazila nasprotno stališče: po njenem mnenju je imel senat porotnega sodišča Kantona Zürich g. Minellija za krivega.

37. V sodni odločbi bo domneva nedolžnosti kršena, če bo odločitev sodišča izražala stališče, da je obdolženi kriv - brez predhodno v skladu z zakonom dokazane krivde oziroma brez priložnosti uporabe svoje pravice do obrambe. To se lahko zgodi celo brez formalne ugotovitve; zadostuje obstoj razloga, ki napeljuje na to, da sodišče obdolženega smatra za krivega. Sodišče mora dognati, ali se je to zgodilo v primeru z dne 12. 5. 1976.

38. Senat porotnega sodišča je svojo odločitev utemeljil na 293. členu Zakona o kazenskem postopku Züricha, ki v primerih zasebne tožbe za obrekovanje v posebnih okoliščinah dovoljuje odmik od pravila, po katerem stranka, ki izgubi, nosi sodne stroške in drugi stranki plača nadomestilo za njene izdatke. V luči züriške sodne prakse je [senat porotnega sodišča] utemeljil, da je v pričujočem primeru „nastop stroškov in izdatkov odvisen od sodbe, ki naj bi bila izrečena“, če ne bi potekel zakonski rok za zastaranje. Pri odločitvi o tej zadevi je upošteval štiri argumente: dejstvo, da je bil primer navidezno enak primeru novinarja Fusta, ki se je 2. 9. 1975 končal z obsodbo; resnost vlagateljevih obtožb proti g. Vassu; vlagateljevo zanemarjanje preverbe svojih trditev; negativni izid sodnega pregona proti g. Vassu iz l. 1972.

Zaradi teh razlogov, ki so bili podani na dolgo in ne morejo biti ločeni od uporabljenih ukrepov, je senat porotnega sodišča zaključil, da bi, če ne bi bilo zastaranja, napadeni časopisni članek „zelo verjetno vodil k obsodbi“ vlagatelja. Pri določitvi teh razlogov je senat ravnanje, obtoženo od zasebnih tožilcev, obravnaval kot dokazano. Nadalje: razlogi so temeljili na odločitvah, sprejetih na dveh drugih primerih, ki sta sicer zadevala ista dejstva, vendar so bila pravno različna od pričujočega primera, g. Minelli pa v njiju ni bil stranka.

V tej smeri je senat porotnega sodišča pokazal, da je bil prepričan o krivdi g. Minellija, obdolženca, ki ni imel ugodnosti zagotovil, vsebovanih v 1. in 3. odstavku 6. člena. [...] Kljub odsotnosti formalne ugotovitve in navzlic uporabi določene previdne frazeologije („v vsej verjetnosti“, „zelo verjetno“) je senat naredil oceno, ki je nezdružljiva z domnevo nedolžnosti.

Sodišče soglasno:

- odloča, da je prišlo do kršitve 2. odstavka 6. člena Konvencije;
- odloča, da mora zadevna država plačati vlagatelju 8,668.65 CHF za stroške in izdatke in zavrača ostale denarne zahteve.